

4.

Aby bylo uvedeno veřejné i ústní jednání konečné v řízení civilním i trestním jakožto přechod k řízení soudnímu docela veřejnému.

5.

Aby byla svoboda tisku, omezena jedině stávajícími trestními zákony, kteréžto by se měly ve příčině svobody tisku změnit a národním zastupováním pojistiti.

6.

Aby byla povolena svoboda vyznavačům každého náboženství.

7.

Aby byla pojištěna bezpečnost osobní proti všelikému libovolnému zatýkání; ustanovit zákonem výminky, pod kterými toliko může zatknutí býti nařízeno.

8.

Aby se dosazovaly na úřady jen osoby takové, kteréž obou jazyků v zemi obyčejných jsou stejně a úplně povědomy.

9.

Aby byla nařízena povinnost ke zbrani obecná, a ti, kdož budou povinni, aby se k tomu ustanovovali losem; krom toho aby bylo zřízeno ve městech vojsko měšťanské, jakož i na venku stráž okresní.

10.

Aby se zmírnila a poznenáhlu docela zrušila daň potravní tím způsobem, by z toho hned byly propuštěny aspoň věci k zachování života nejpotřebnější; pak také aby byl opraven zákon tax i kolků v ten způsob, aby při tom byl ohled na jmění, na které se tato daň má uložit.

11.

Aby byli učitelové jak čeští tak němečtí napřed důkladně sami vyučeni a vzděláni, pak aby se jim vyměřil dostatečný i slušný plat, aby se i na gymnásiích vyučovalo věcem skutečně a reálně platným; na universitách pak aby byla úplná svoboda ve vyučování.

Tyto u věrné poddanosti Vaší Král. Milosti nyní přednešené přání a prosby upevní - jako doufáme i Boha za to žádáme, jenž osudu světa vládnou - svatý svazek mezi knížetem a národem, ušlechťí v blahodějném působení národ, povznesou podle povahy času jeho smýšlení, napraví jeho úsudek o povinnosti a právě, posilní jeho naději, lásku i víru ve vše to, co svatého jest; všecky pozůstatky starých časů zatmělých zmizí a přijdou v zapomenutí, co dnes ještě mylně platilo za přednost, ztrácí svou cenu i poraženo bude bleskem svatých darů pravdy, osoční důstojnosti a pojištěné důvěry; i otevrou se nesčíslní pokladové země: jeden a týž směr i cíl naplní nadšením veškeré mezi sebou ve spolek v rovnost uvedené i spřízněné obecnost, cíl totiž, abychom mocně a pevně stáli pod císařskou korouhví Rakouskou.

Cit národní, hrdost pro vlast, i pro svého krále, zušlechťuje národ a činí jej nepřemožitelným nepřítelem každému, budiž od západu nebo od východu.

Vše s Bohem, Císařem a Králem našim, takové jest heslo naše v svatém nadšení.

Král a Pán náš vidí věrná srdce naše, Král a Pán náš nehorší se pro svobodu slova; byloť miněno věrně, upřímně a neukrytě; v celé té důvěře oddaného srdce pravíme: Jinak učiniti jsme nemohli!!

(Jan M. Černý /ed./, Boj za právo. Praha 1893, s. 3-6)

2.

1848, 6. duben

Ozváni moravského lidu

Poněvadž výpovědí pana ministra vnitřních záležitostí mocnářství Rakouského uznáno nám bylo právo, abychom se radili vespolek a naši společnou vůli slušně přednášeli: činíme to tímto ozváním pevným a uctivým.

I. Bůh, jenž rozličně rozdává darův svých, stvořil nás, dav nám přirozenou důstojnost člověčí, v způsobu zvláštní povahy lidu slovanského; chceme tedy ostati věrní tomu řízení Božimu, tedy hájíme národnost svou slovanskou, a sice chceme státi pevně při kmenu neroztrženému česko-moravském.

Odporujeme tedy těm, ježto by chtěli odloupnout moravský národ od Českého.

II. Ale i osobnost svou moravskou hájíme; chceme totiž státi věrně při Čechách, ale nepominouti v nich, nerozplynouti, aby Morava mohla sama ostati na právu svém, kdyby Čechové někdy odpadli od svobody, ač toho bohdá svět neuvidí.

III. Žádáme tedy, aby vedle společného sněmu v Praze byl i zvláštní sněm v Moravě, jímž by se řídilo i vlastní hospodářství země.

IV. Jazyk český budiž jazykem obecním, anť jest v Moravě čtyřikrát cennější nežli jiný; však ale německému přejeme rovné právo tam, kde rovné jest našemu.

V. Slovem "konstitucí" rozumíme slušné zastoupení celého národu dle potřeb živnosti svých rovně; zvláštní vládu soudu podrobenou, a vůbec jak jest v zemích svobodného lidu moudře zřízeno. To nám slíbil Císař Pán, a jen vděčně přijímáme.

VI. Žádáme dokonalé zrušení toho, čím byl lid zavázán majitelům panství.

Ať pomínou úřady panské čili patrimoniální, a veškerá poddanost je nežli pod zákon obecní a Majestátnost. Ať tedy i se zruší všecka práva panská a feudální, jako na desátky, robotu, laudemie, mortuarie, honby práva nad řekami a podobně.

VII. Žádáme, aby všecka jednání obecní rady (soudy, sněmy, školy) byla veřejná.

VIII. Ať jest úplná svoboda slova, písma a tisku; kdo proviní se, budiž souzen od soudu zvláště povolanych moudrých čili poroty.

IX. Školy po celé zemi buďtež záležitostí obecní, učitelstvo a co náleží k učení, zapraviti se má z pokladu zemského.

X. Na úřady a důstojnosti připuštění buďtež jen občané spojeného království Česko-Moravsko-Slezského.

XI. Po skončeném ozbrojení všech občanů počestných ať umenší se velmi počet stálého vojska.

XII. Konečně shodujeme se se žádostmi České země, pokud nejsou na odpor předeslaným článkům našim.

XIII. Přejeme Císaři Pánu Boží požehnání v blahé péči o národy své, a slibujeme pevně státi při zákonu svobodném.

(Týdenník, 6. 4. 1848, s. 111. Cit dle: Jan M. Černý /ed./, Boj za právo Praha 1848, s. 96-97)

---

3.

1848, 8. duben

Kabinetní list

---

Milý pane z Pillersdorfů!

Abych dal Svým věrným Pražanům opětný důkaz Svého upřímného a otcovského o zem smýšlení a Své péče o blaho království Českého, ukládám Vám, abyste vyslancům cestou přiměřenou k žádosti mně podané oznámil, jakž následuje:

1. Národnost česká budiž položena za základ tak, že se česká řeč ve všech větvích státní správy a veřejného vyučování s řečí německou v úplnou rovnost staví.

2. K prvnímu Českému sněmu, který se co nejdříve vypíše, buďtež povoláni všickni stavové země. Shromáždění toto budiž sestaveno ze zástupců